

Eesti Uroloogide Selts, 10.12.2010

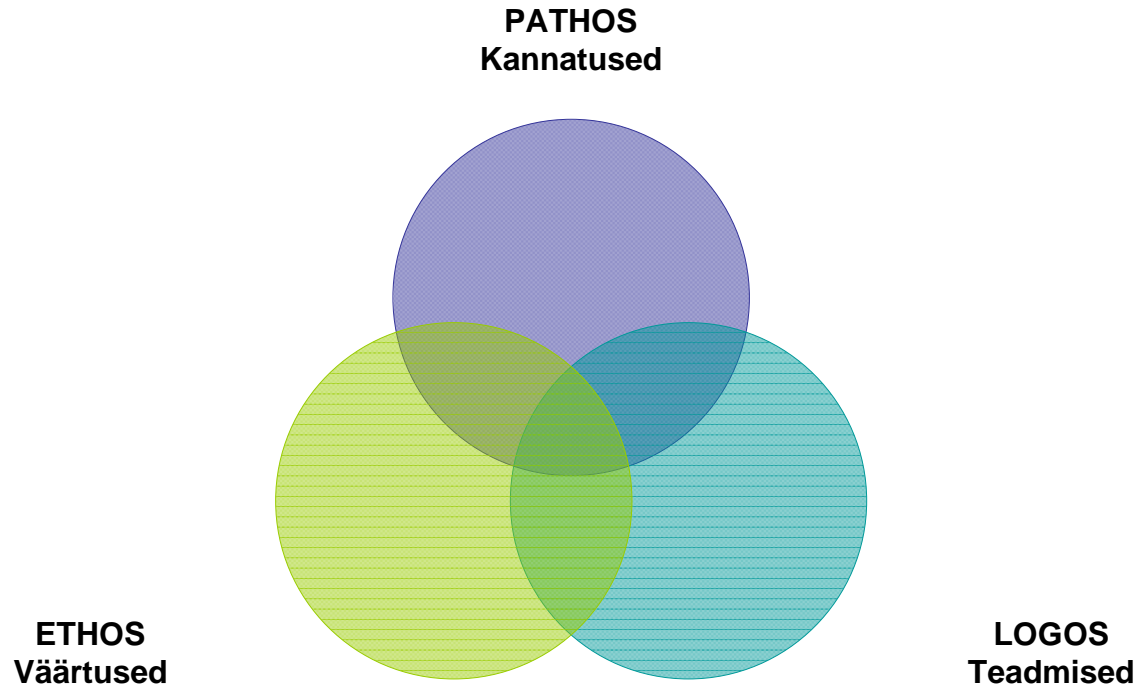
Arsti-patsiendi suhe kui ühiskonna peegel

Andres Soosaar

andres.soosaar@eestiarst.ee

EESTI ARST
EESTI ARSTIDE LIIDU AJAKIRI

Mis on meditsiin?

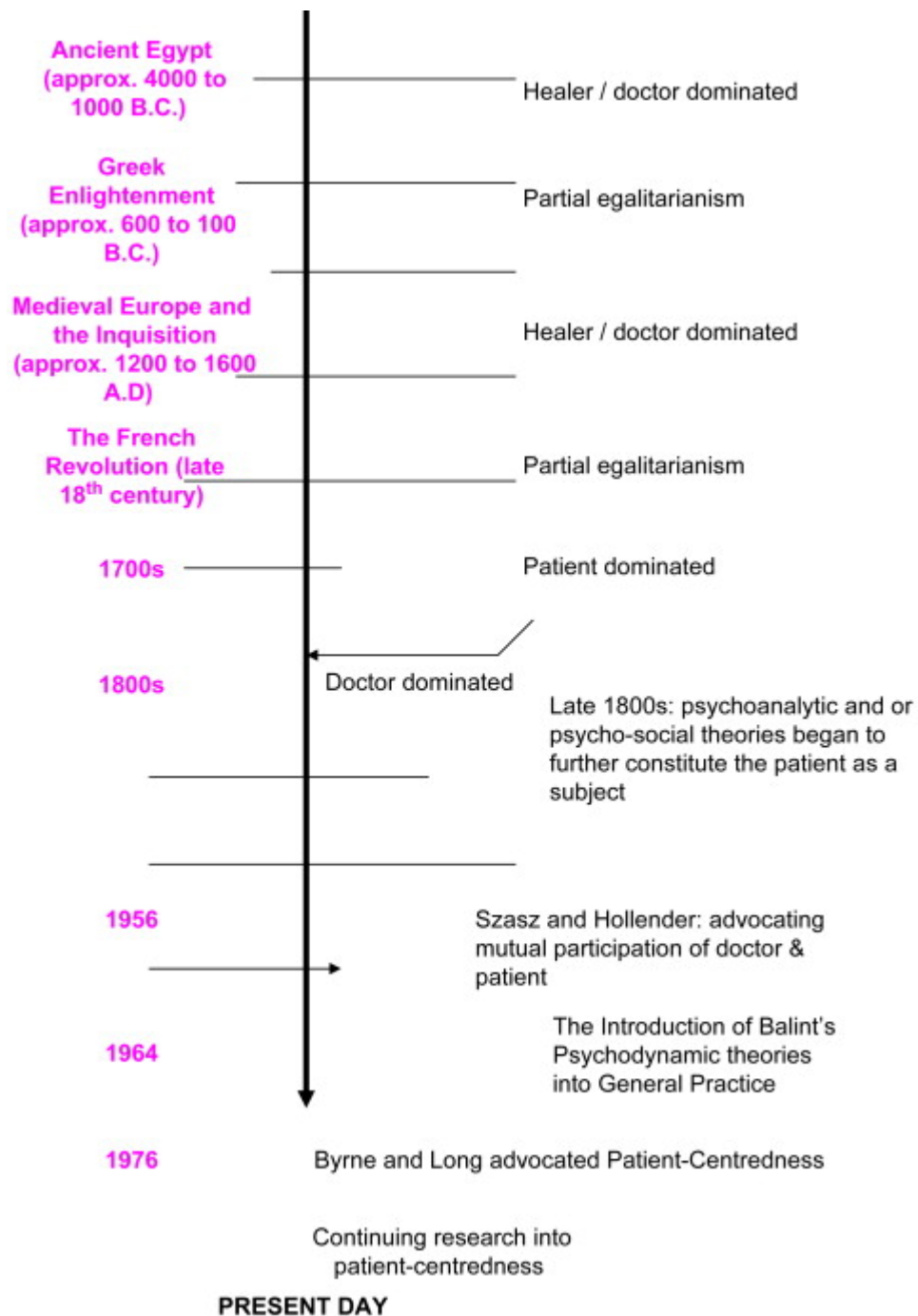
Meditstiini 2 peatelge

- **Tervis-haigus eristus**

Siin on aluspõhimõteteks (i) teatud normide olemasolu ja defineerimine ning (ii) võimalus mõjutada korrigeerida mittenormaalseid olukordi. Selles valdkonnas on palju nii looduslikku, ühiskondlikku kui hingelist.

- **Meediku(te)-patsiendi suhe**

Ideaalis võiksid inimeste vahel olla nõ sümmeetrilised suhted, kuid haigus on tugev asümmeetria tekitaja. Siin on palju hingelist ja ühiskondlikku

- Arsti-patsiendi suhte evolutsioon (Kaba ja Sooriakumaran, 2007)

Arstliku konsultatsiooni põhiaspektid (Shorter, 1993)

- Anamnees
- Patsiendi vaatlus ja uurimine
- Diferentsiaaldiagnoos ühes prognoosiga
- Ravi

Erinevatel ajastutel on nende osatähtsus
tublisti varieerunud

Hippokratese vandest

Mina töotan anda korraldusi ainult haige kasuks vastavalt oma võimetele ja arusaamisele, ma tahan neid säästa kahjust ja ebaõiglusest.

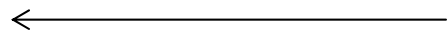

Igasse majja tahan ma sisse astuda haigele kasutoomiseks ja hoiduda kõigest ebaseaduslikust, eriti haige kahjustamisest ning eriti sugulisest vahekorrast nii naiste kui meestega, vabadega ja orjadega.

ÜHISKOND

Haige

diagnoosimine

ravimine

Ravitseja

- ☒ Ise
- ☒ Kaaskondsed
- ☒ Arst koos abilistega
- ☒ Nõid
- ☒ Arvuti, robot
- ☒ Aeg

LOODUS

AP suhte mudelid Szaszi ja Hollanderi j(1956)

Mudel	Arsti roll	Patsiendi roll
Aktiivsus- passiivsus	Teeb midagi patsiendiga	Passiivne vastuvõtja
Juhtimine- kaasaaitamine	Ütleb patsiendile, mida teha	Kaasaaitaja
Vastastikune koostöö	Aitab patsiendil end aidata	Partnerluses osaleja

Arsti-patsiendi suhte mudelid (Robert Veatch, 1972)

- **Inseneri mudel** – teadus prevaleerib moraalsete väärtuste üle
- **Preestri mudel** – paternalistlik mudel, kus arst arvab teadvat ka õigeid väärtusi patsiendi jaoks
- **Kollegiaalne mudel** – arsti ja patsiendi võrdsusel ja usaldusel põhinev suhe
- **Lepinguline mudel** – suhte aluseks on leping, mis fikseerib mõlema poole kasud ja kahjud

Hea arst valdab kõiki mudeleid ning rakendab neid vastavalt olukorrale.

Patsiendikesksuse dimensioonid (Mead ja Bower, 2000)

- Biopsühhosotsiaalsus – arst ei tegele üksnes haige otseselt haigusest tulenevate hädadega;
- Patsient kui isik(sus)
- Jagatud võim ja vastutus
- Terapeutiline alianss
- Arst kui isik(sus)

WMA rahvusvaheline meditsiinieetika koodeksist (2006)

- ARST PEAB alati toimima oma professionaalse sõltumatuse kohaselt ja käituma vastavalt oma eriala kõrgeimatele standarditele.
- ARST PEAB erialaselt ja moraalselt sõltumatult ning osavõtlikult ja inimväarikust austavalt pühendumata kvaliteetse meditsiiniteenuse osutamisele.

WMA rahvusvaheline meditsiinieetika koodeksist (2006)

- ARST PEAB arstiabi andmisel tegutsema patsiendi parimate huvide kohaselt.
- ARST PEAB olema oma patsiendi suhtes täiesti lojaalne ja kasutama tema ravimisel kõiki oma käsutuses olevaid teaduslikult tõendatud vahendeid.

Kokkuvõte

- Arsti-patsiendi suhe peegeldab päris tundlikult üksikisiku ja ühiskonna omavahelisi suhteid ja meditsiini enda arengut;
- Kui ühiskond läheb demokraatlikumaks, siis AP suhe muutub patsiendikesksemaks;
- Kvaliteetne AP suhe vajab hulgaliselt ressursse;
- Meditsiin on järjest enam ühiskonna instrument ning vähendab pidevalt arsti kui professionaali isiklikku vabadust. On see hea või halb?

Kirjandus

- Kaba R, Sooriakumaran P. The evolution of the doctor-patient relationship. *Int J Surgery* 2007;5:57–65.
- Mead N., Bower P. Patient-centredness: a conceptual framework and review of the empirical literature. *Soc Sci Med* 2000;51:1087–110.
- Shorter E. The history of the doctor-patient relationship. In: WF Bynum and R. Porter, eds. *Companion Encyclopedia of the History of Medicine*, vol 2. New York:Routledge; 1993.p. 783–800.
- Szasz T, Hollender M. A contribution to the philosophy of medicine:the basic model of the doctor-patient relationship. *Arch Int Med* 1956;97:585–92.
- Veatch RM. Models for Ethical Medicine in a Revolutionary Age. [The Hastings Center Report](#) 1972;2:5–7.